

**ДО КОНСТИТУЦИОННИЯ
СЪД НА РЕПУБЛИКА
БЪЛГАРИЯ**

И С К А Н Е

от Общото събрание на съдиите от Гражданска колегия на Върховния касационен съд за установяване на противоконституционността на **т.8 от Решение на Народното събрание от 26.05.2009 г. по доклада на Временната анкетна комисия за установяване на актове и действия, с които е уредена собствеността и начинът на ползване на имоти в Студентски град в София /обн.ДВ, бр.41 от 02.06.2009 г./**

Правно основание: чл.150, ал.1 от Конституцията във връзка с т.1 от РКС № 3/ 05.04.2005 г. по к.д.№ 2/2005 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Върховният касационен съд е сезиран от Софийския градски съд, Първо гражданско отделение, 2 състав по гр.д.№ 6832/13 г. с искане да сезира КС по реда на чл.150, ал.1 КРБ за установяване на противоконституционността на посоченото по-горе решение на Народното събрание, което е от значение за материалноправната легитимация на страните по делото и което според състава на СГС противоречи на основния закон по съображенията, изложени в определение от закрито заседание на 13.01.2014 г.

Общото събрание на съдиите от Гражданска колегия на ВКС счита, че т.8 от решението на Народното събрание, с която е наложен мораториум върху всички сделки на разпореждане с незастроени имоти на територията на м."Студентски град"- София, до изясняване на собствеността им, противоречи на разпоредбите на Конституцията на Република България, като аргументите за това са следните:

Според чл.17, ал.1 КРБ правото на собственост се гарантира и защитава от закона, като според ал.3 частната собственост е неприкосновена. С постановеното от НС решение неограничен кръг частноправни субекти, както и Столична община са лишени безсрочно от възможността да се разпореждат с притежаваните от тях вещни права, поради следните констатации, обективирани в доклада на Временната

анкетна комисия за установяване на актове и действия, с които е уредена собствеността и начинът на ползване на имоти в Студентски град в София:

1. При възстановяване на собствеността върху имоти, намиращи се на територията на м."Студентски град", по реда на ЗСПЗЗ и на Закона за възстановяване на собствеността върху някои отчуждени имоти по ЗТСУ, ЗПИНМ, ЗБНМ, ЗДИ и ЗС, са били допускани нарушения, в резултат на които са издавани индивидуални административни актове за възстановяване на собствеността върху имоти, за които законът не допуска реституция поради проведени върху тях обществени мероприятия, което обуславя пречка за възстановяване правата на бившите собственици или техните наследници по смисъла на чл.106 ЗСПЗЗ, респ. чл.1, ал.1 ЗВСВНОИ по ЗТСУ, ЗПИНМ, ЗБНМ, ЗДИ и ЗС. В тази връзка е съобразено, че органите по поземлената собственост са възстановили собствеността върху имоти, ползвани за нуждите на висши училища; зелени площи; имоти, през които преминават важни подземни комуникации; имоти, отчуждени по Указ № 29/1943 г. и неподлежащи на реституция, а по реда на ЗВСВНОИ по ЗТСУ, ЗПИНМ, ЗБНМ, ЗДИ и ЗС са възстановявани имоти, ползвани от Специализираната болница за активно лечение по онкология. Посочено е също така, че в редица случаи органът по поземлената собственост не е действал в предвидения в чл.60, ал.4 ППЗСПЗЗ /отм./ законен състав или е постановявал решенията си без скица по чл.13, ал.6 ППЗСПЗЗ.

2. В нарушение на законите, регламентиращи обособяването на общинската собственост от държавната /Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за държавната собственост и Закон за общинската собственост/ администрацията на Столична община е съставяла актове за общинска собственост по отношение на имоти, които по силата на закона са останали собственост на държавата, като впоследствие с такива имоти са извършвани разпоредителни действия- включване в капитала на общински дружества, директни продажби, замени.

Наложено с решението на Народното събрание ограничение за разпореждане с незастроените имоти на територията на м."Студентски град" е без срок и предполага нерегламентирана от гледна точка на действащото законодателство проверка на собствеността, извършвана по подразбиране от държавата, т.е. от правния субект, претендиращ за себе си собственическите права. В хипотезата на проведена реституция, тези права са възстановени по силата на нормативен акт, приет от самата държава, като при това възстановяването на собствеността специално по реда на ЗСПЗЗ се извършва от държавен орган в лицето на местно компетентния орган по поземлената собственост /чл.31, ал.1 ЗСПЗЗ/, което следва да обуслови извода, че държавата е признала възстановените права.

Предвиденото ограничаване на собственическите правомощия по отношение на така възстановените имоти противоречи на основния закон /чл.17, ал.3 от Конституцията/ според практиката на Конституционния съд в РКС № 9 от 06.07.1995 г. по к.д.№ 4/95 г. е прието, че законодателят няма право да посяга на неприкосновеността на вече възстановена частна собственост, като продължава срока на временни ограничения или създава нови ограничения. Според РКС № 8 от 19.06.1995 г. по к.д.№ 12/95 г., правото на разпореждане е сред основните правомощия на собственика, който разполага с възможността да извършва правни сделки с имота си, като договаря свободно и определя цената и купувача.

Интересът на държавата да обезпечи правото си на собственост върху имоти, неправилно възстановени по реда на реституционните закони, включително когато притежават статута на публична държавна собственост и като такива не подлежат на реституция /чл.7, ал.4 от Закона за държавната собственост/, респ. незаконосъобразно актувани като общински, следва да бъде защитен съобразно предвидените в законодателството способности за защита на собствеността, при което преценката за валидността и законосъобразността на индивидуалните административни актове за възстановяване на собствеността ще се извърши от гражданския съд по реда на чл.17, ал.2 ГПК. Защитата на държавата като собственик не може да се провежда чрез налагане на общи забрани, засягащи неограничен кръг трети лица /вкл. такива, чиито собственически права не произтичат от реституция/ и свързани с провеждане на правно нерегламентирана процедура по „изясняване на собствеността”, която не е ограничена със срок и ангажира на практика активността на едната страна по спора за собственост без какъвто и да е механизъм за защита на другата страна в лицето на собствениците, лишени от възможността да се разпореждат с правата си. Такова ограничаване на собственическите правомощия в интерес на друг правен субект, претендиращ за себе си правото на собственост, противоречи на принципите на правовата държава /чл.4, ал.1 КРБ/, според които защитата на накърнени субективни права е изключителна компетентност на съдилищата /чл.117, ал.1 КРБ/.

Решението на Народното събрание противоречи и на чл.1 от Протокол 1 към КЗПЧОС, според който всяко физическо или юридическо лице има право мирно да се ползва от своята собственост, и никой не може да бъде лишен от своята собственост освен в интерес на обществото и съгласно условията, предвидени в закона и в общите принципи на международното право. Според *Решение от 12 януари 2006 г. на Европейския съд по правата на човека, Първо отделение /"Кехая и други срещу България"/*, първото и най-важно изискване на чл.1 от Протокол 1 е всяка намеса на държавен орган в мирното ползване на собствеността да бъде законна. Върховенството на закона, един от

фундаменталните принципи на демократичното общество, е въплътен във всички разпоредби на Конвенцията (виж решението *Пинкова и Пинк с/у Чешката Република*¹, § 45, ECHR 2002-VIII, с допълнителните препратки). Принципът за законност също предполага, че приложимите разпоредби на националното законодателство са достатъчно достъпни, прецизни и действието им е предвидимо (виж *Броньовски с/у Полша*², § 147, ECHR 2004-...). Освен това, лишаването от собственост може да бъде оправдано, само ако е доказано, че е в „интерес на обществото“ и е изпълнено изискването за пропорционалност чрез спазване на справедливия баланс между общия интерес на общността и изискването за защита на основните права на индивида (виж решението *Спорунг и Льонрот с/у Швеция*³ от 23 септември 1982 г., А-52, стр. 26-28, §§ 69-74).”

Неограниченото във времето лишаване на собственика от правомощието му да се разпорежда със собствеността си, установено в интерес на друг правен субект, претендиращ за себе си същото право, макар и по съображения, свързани с опазване на обществения интерес, не е законно лишаване от собствеността по смисъла на чл.1 от Протокол 1 към КЗПЧОС. Такава намеса не е нито „законна“, нито „предвидима“, тъй като не произтича от вътрешноправната уредба на отношенията във връзка със собствеността, а не е и „пропорционална“, тъй като е предвидена без ограничение във времето и по отношение на неопределен кръг правни субекти/ включително такива, за които не се отнасят съображенията, обусловили приемане на решението/. Като правен субект държавата разполага с възможността да защити правото си на собственост по общия ред, установен за гражданите и юридическите лица, при което установяването изключително в неин интерес на ограничителни мерки, насочени към обезпечаване на собственическите ѝ претенции не по предвидения в процесуалното законодателство ред, противоречи на принципите на правовата държава.

По изложените съображения Общото събрание на съдиите от Гражданска колегия на ВКС предлага разпоредбата на т.8 от Решение на Народното събрание от 26.05.2009 г. по доклада на Временната анкетна комисия за установяване на актове и действия, с които е уредена собствеността и начинът на ползване на имоти в Студентски град в София /обн.ДВ, бр.41 от 02.06.2009 г./ да бъде обявена за противоконституционна.

Като заинтересувани страни по делото молим да бъдат конституирани: Народното събрание, Министерския съвет, Столична община.

¹ Pincová and Pinc v. the Czech Republic, жалба № 36548/97,

² Broniowski v. Poland, жалба № 31443/96. Решение на Голямото отделение.

³ Sporrang and Lönnroth v. Sweden.